

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"ש 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

בפני כב' השופט אסף זגורי

מבקשת בתיק ש"ש 13-03-2498
פלונית
באמצעות אפוטרופא לדין עו"ד ונקרט

נגד

משיבים (בשתי התובעות)
1. היועץ המשפטי לממשלה
2. אלמוני
3. אלמונית

פסק דין

1

שתי תובעות מבקשות הכרעה בעניינה של הנערה פלונית, שהיא בת 16 שנים ושלצדה חודשים: האחת הוגשה על ידי אפוטרופא לדין ועניינה שינוי דחוף ובהול של שם משפחתה משם משפחת הוריה הביולוגיים לשם משפחת הוריה האומנים. השנייה הוגשה ע"י ב"כ היועמ"ש ועניינה מינוי הוריה האומנים של פלונית כאפוטרופוסים נוספים על ההורים וקביעתם כבעלי סמכות ההכרעה הבלעדית בעניינים הנוגעים לרכושה ולגופה.

אמו הביולוגית של הקטינה מסכימה לעתירות, אך אביה הביולוגי מתנגד.

כיצד נכריע?

10

רקע עובדתי בתמצית:

- 12 פלונית היא נערה בגיל 16 שנים ושלשה חודשים נכון להיום, והיא זו שהגישה באמצעות 13 באת כוחה את התביעה לשינוי שם משפחתה, כך שבמקום השם הנוכחי היא תיקרא על שם 14 משפחת הוריה האומנים ("****"). פלונית ילידת חודש פברואר שנת 1997 נושאת ת.ז. 15 **** (להלן: "הקטינה" ו/או "פלונית").
- 16
- 17 בעניינה של פלונית התנהלו הליכים לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960 בבית 18 המשפט לנוער בנצרת ובגדרם ומפאת סיכון לשלומה, הוצאה הקטינה ממשמורת הוריה 19 הביולוגיים כבר בהיותה בת ימים ספורים והועברה למשמורת רשות הסעד אשר העבירה 20 הקטינה למרכז חירום לפעוטות "בית שבתאי לוי" בחיפה.

21

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"פ 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

4. 1 בהיותה כבת שנה הושבה הקטינה להוריה הביולוגיים והתגוררה עמם עד היותה בת 5 שנים. בשל התעללות קשה שעברה פלונית בבית הוריה הביולוגיים ובכלל זה התעללות מינית על ידי אביה, הוצאה היא שנית מביתם ובסופו של דבר הושמה במשפחת אומנה חסויה, שם היא מתגוררת מאז ועד היום. זה המקום לציין, כי מפאת דאגה לשלומה של פלונית ושל משפחת האומנה, הרי שזהותה ומקום הימצאה של פלונית למעשה לא ידוע מאז שהיא הוצאה מבית הוריה ועד היום והעו"ס לסדרי דין המליצה על הותרת המצב על כנו בהקשר זה.
- 8
5. 9 מאז הוצאתה של פלונית מהוריה הביולוגים מלפני כעשור לא ראתה פלונית את אביה והיא מסרבת להיפגש עמו ו/או להיות עמו בקשר כלשהו.
- 10
- 11
6. 12 ביום 03.03.13 הוגשה תביעתה של פלונית לשינוי שם משפחתה ולפני ימים ספורים הוגשה התובענה של ב"כ היועמ"ש למנות את ההורים האומנים כאפוטרופוסים נוספים על גופה ורכושה וליתן להם סמכויות בלעדיות בקבלת החלטות עליה.
- 13
- 14
- 15
7. 16 כתב תשובה מטעם האב הביולוגי ביחס לתביעה לשינוי השם הוגש ביום 07.05.13, כן הוגשו 17 2 תסקירי סעד עם המלצות מפורטות ועם הסכמה כתובה של אמה של פלונית לשינוי השם 18 המבוקש. ב"כ היועמ"ש למעשה הצטרף והסכים לעמדת הקטינה והאפוטרופוס לדין ובשל 19 התנגדות האב נקבעה התובענה לדין היום במעמד הצדדים. במסגרת דיון זה ועוד קודם 20 לכן, כעולה מהבקשה, הסתבר כי לקטינה צורך דחוף ומיידי בהיענות בחיוב לתובענה ועל כן 21 ראיתי לנכון ליתן קדימות לתביעתה של פלונית ולדון ולהכריע בה לאלתר.
- 22
8. 23 כאן המקום לציין כי אמה הביולוגית תומכת בבקשתה ומוכנה לעשות כל שניתן כדי לסייע 24 לפלונית לשקם את חייה(תצהיר צורף במהלך הדיון).
- 25
- ג. 26 **טענותיה של פלונית וההורים האומנים**
9. 27 פלונית שוהה לדבריהם בבית משפחת האומנה מזה כעשר שנים. מגיל 5 ומכנה את ההורים 28 האומנים "אבא" ו"אמא" ומזה שנים שפלונת "אימצה" לדבריהם – הלכה למעשה – את 29 שם משפחת האומנה כשם משפחתה בכל המסגרות החינוכיות וזאת בתמיכת ההורים 30 האומנים וכל גורמי הטיפול המעורבים.
- 31
10. 32 כן ציינו המבקשים כי מבחינת פלונית הם הוריה לכל דבר והם מצדם רואים בה חלק בלתי 33 נפרד ואינטגרלי מהמשפחה וכבת לכל דבר ועניין ותומכים בבקשתה לשינוי שם משפחתה.
- 34

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"פ 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

11. 1 הדחיפות והנחיצות המיידית בשינוי המבוקש בשם המשפחה של פלונית נובעים לטענת באת
- 2 כוחה מכך שבחודש פברואר האחרון מלאו לפלונית 16 שנים והיא חפצה להוציא תעודת
- 3 זהות בו יהיה רשום שם המשפחה של ההורים האומנים. סיבה נוספת הינה העובדה, פלונית
- 4 הינה תלמידת כיתה י' ובעוד שבועות ספורים היא אמורה לעבור את מבחני הבגרות
- 5 הראשונים של משרד החינוך וכידוע, על גבי מחברת הבחינה מופיע שם המשפחה של
- 6 הנבחנים. פלונית הצהירה, כי לא תהיה מסוגלת להיבחן כאשר על גבי מחברת הבחינה
- 7 מתנוסס שם שהוא איננו שלה עוד, מה גם ששם זה מייצג ומזוהה מבחינתה עם מי שפגע בה
- 8 והתעלל בה קשות בילדותה.
- 9
12. 10 עוד ציינו הוריה האומנים כי גורמי הטיפול השונים המלווים את פלונית מזה שנים וביניהן
- 11 עו"ס לחוק נוער, הגב' ס.ב המלווה וכן עו"ס שירותי האומנה תומכים בבקשה וסומכים
- 12 ידיהם על העתירה ככזו המקדמת ומתיישבת עם טובתה של פלונית.
- 13
13. 14 בנסיבות האמורות ולאור רצונה הברור של הקטינה עתרו ההורים לשנות שם משפחתה
- 15 כאמור לעיל. ההורים אף הוסיפו טיעונים משפטיים בדמות הזכות להגדרה עצמית הזכות
- 16 כיבוד הרצון ועיקרון טובת הילד.
- 17
- ד. 18 טענות האב הביולוגי :
- 19
14. 20 אמרו חז"ל "המגדל נקרא אב ולא המוליד" (שמות רבה מו (ה)). מכוח פסוק רב משמעות זה
- 21 ולאור נסיבות העניין, ראוי לכנות בהליך זה את אביה של הקטינה "כאביה הביולוגי". והרי
- 22 משום בחינה אחרת הוא לא תפקד ו/או שימש לה אב ועל כן ראיתי לנכון לציין ליד תוארו
- 23 את המילה "ביולוגי".
- 24
15. 25 האב הביולוגי התנגד נמרצות לתובענה של בתו הקטינה לשינוי שם משפחתה. לדבריו
- 26 קיימת חשיבות רבה בהותרת השם הביולוגי של הקטינה. כן לדבריו לאורך השנים לא
- 27 נשמעה עמדתו וזוהי העת לעשות כן. עוד הועלו טענות מקדמיות לעניין היעדר מעמד
- 28 להוריה האומנים של הקטינה להגיש הבקשה, ברם בשעה שהוגשה גם תובענה למנות
- 29 כאפוטרופוסים ובשעה שממילא יכולים ההורים האומנים להגיש התובענה "כדיד קרוב של
- 30 הקטינה", איני רואה כלל מקום להידרש לטענות מקדמיות אלה.
- 31
16. 32 עוד הוסיף האב הביולוגי, כי כאשר תהיה בגירה בעוד כשנה ותשעה חודשים, תוכל פלונית
- 33 לקבל החלטה כבדת משקל כגון זו בעצמה, ברם כעת היא קטינה וצעירה מכדי לקבל
- 34 החלטות כאלו.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"פ 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

1. 17 זה המקום לציין, כי לדיון שהתקיים היום לא הופיע האב הביולוגי ובאת כוחו שבה על
- 2 עמדתו לפיה הוא מתנגד לשינוי המבוקש על ידי פלונית. כאמור בסיום טענותיה הסכימה
- 3 באת כוחו לכל הפחות להוסיף את שם משפחת הוריה האומנים לשם משפחתה הביולוגי
- 4 הרשום של פלונית (ראה עמוד 3 שורות 19-20 לפרוטוקול). זאת ועוד מדברי ב"כ האב
- 5 הביולוגי ומהמפורט בתסקירי הסעד עולה, כי גם אם היה מתייצב האב לדיון ספק רב אם
- 6 היה ניתן לגייסו להסכמה לסעד המבוקש.
- 7
8. ה. עמדת ב"כ היועמ"ש:
- 9
10. 18 ב"כ היועמ"ש תמך בבקשה; העיקרון המנחה מבחינתו הינו טובת הקטינה. לדברי ב"כ
- 11 היועמ"ש, הקטינה מביעה רגשות באופן יוצא דופן כלפי הוריה האומנים ועמדתה ביחס
- 12 לשינוי השם הינה איתנה בנושא זה. כן ביקשה ב"כ היועמ"ש להדגיש, כי אין המדובר
- 13 במקרה של מחיקת שורשים הואיל והקטינה יודעת היטב מי הוריה הביולוגיים.
- 14
15. 19 כן ביקש ב"כ היועמ"ש ליתן משקל לעובדה כי אמה הביולוגית של הקטינה תמכה בבקשה.
- 16 עובדה זו גם שומטת המסד תחת הטענות המקדמיות של האב הביולוגי, אף אלמלא הייתה
- 17 מוגשת התובענה למנות הוריה האומנים של הקטינה כאפוטרופוסים נוספים על ההורים
- 18 ובעלי סמכויות הכרעה בלעדיות לגבי גופה ורכושה של הקטינה (ראה דברי ב"כ היועמ"ש
- 19 בעמוד 3 שורות 22-32 וכן בעמוד 4 שורות 1-3 לפרוטוקול).
- 20
- ו. 21 דיון נורמטיבי בשאלת מעמד ההורים האומנים והאפוטרופוס לדין לעתור
- 22 לשינוי השם:
- 23
24. 20 נפתח בשאלת מעמד ההורים האומנים ו/או "האפוטרופוס לדין" לעתור בשם הקטינה.
- 25 אמנם התביעה הוגשה על ידי אפוטרופוס לדין, ברם למען הסר כל ספק ייבחן הן מעמד
- 26 האפוטרופוס לדין להגיש התביעה עבור הקטינה והן מעמד ההורים האומנים לעשות כן.
- 27 בחינה זו יכולה להיעשות בשני מישורים משתלבים: הגשת התביעה בהיות הנ"ל "ידידים
- 28 קרובים" של הקטינה ו/או הגשת התביעה "כאפוטרופוסים למעשה" שלה.
- 29
30. 21 כאמור, ההורים האומנים הם "האפוטרופוסים למעשה" של הקטינה והם האחראים עליה
- 31 מזה 10 שנים. ככאלה ניתן לראות בהם ובאפוטרופוס לדין כ"ידידים קרובים" של הקטינה
- 32 הרשאים להגיש התביעה בשמה ו/או עבורה וככאלה ניתן לראות בהם גם כאפוטרופוסים
- 33 כמשמעות דיבור זה בסעיף 67 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, התשכ"ב-1962.
- 34 סעיף זה קובע:
- 35

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"פ 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

- 1 "מי שפועל כאפוטרופוס, חובותיו ואחריותו כלפי החסוי יהיו לפי
- 2 הוראות פרק זה, אף אם לא נתמנה כלל או שהיה פגם במינויו או
- 3 שהתפטר או פוטר או שפקעה אפוטרופותו"
- 4
5. 22. ראוי עוד כי נביא הוראות חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות הרלבנטיות למקרה שבו
- 6 ההורים הביולוגיים שהם האפוטרופוסים הטבעיים אינם ממלאים תפקידם כאפוטרופוסים
- 7 לבתם הקטינה:
- 8
- 9 סעיף 26 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות התשכ"ב – 1962 דו בהורה שאינו מסוגל
- 10 למלא חובותיו:
- 11
- 12 "הורה שאינו מסוגל למלא חובותיו לפי פרק זה בנוגע לרכושו של ילדו
- 13 הקטין, או מזניח חובות אלה, או שנשקפת ממנו סכנה לרכושו של
- 14 הקטין, רשאי בית-המשפט להורות שיחולו עליו, בשינויים המחוייבים,
- 15 ההוראות החלות על אפוטרופסות לפי הסעיפים 44, 50 עד 54, 58 ו-59,
- 16 כולן או מקצתן."
- 17
- 18 סעיף 27 לאותו חוק דן במקרים בהם הוגבלה האפוטרופסות או נשללה:
- 19
- 20 "הורה של קטין שבית-משפט שלום נקט כלפיו בדרך האמורה בסעיף
- 21 (3) או (4) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, רשאי בית-
- 22 המשפט לשלול ממנו את אפוטרופסותו על הקטין או להגבילה. הוא הדין
- 23 אם הוכח להנחת דעתו של בית המשפט כי נתמלאו התנאים שבהם היה
- 24 בית משפט שלום נוקט כלפי ההורה בדרך האמורה."
- 25
- 26 וסעיף 28 משלים הוראות אלה ומקנה הסמכה לבית המשפט למנות אפוטרופוס בנוסף על
- 27 ההורים במקרה שאינם מסוגלים למלא חובתם:
- 28
- 29 "מת אחד ההורים, תהא האפוטרופסות על הקטין להורה השני; ואולם
- 30 רשאי בית-המשפט, נוסף על אותו הורה, למנות לקטין אפוטרופוס
- 31 באופן כללי או לעניינים שיקבע בית-המשפט; והוא הדין אם אחד
- 32 ההורים הוכרז פסול-דין, או שאינו מסוגל למלא חובותיו לפי פרק זה,
- 33 או שבית המשפט קבע, בהחלטה מנומקת, כי ההורה נמנע, ללא סיבה
- 34 סבירה, מלמלא את חובותיו האמורות, כולן או מקצתן, או
- 35 שהאפוטרופסות לקטין נשללה על-ידי בית-המשפט, וכן אם אחד ההורים
- 36 אינו ידוע, או שלא היה נשוי להורה השני ולא הכיר בקטין כבילדו."
- 37

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"פ 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

23. 1 ברור כי בנסיבות המקרה דנן, מתקיימות כל החלופות הסטטוטוריות לקבוע כי ההורים הביולוגיים אינם ממלאים חובותיהם כלפי הקטינה לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות מחד גיסא ועל כן, רשאי בית המשפט למנות את ההורים האומנים ו/או את האפוטרופוס לדין הלשם ייצוג הקטינה בתביעה לשינוי שם משפחתה, מאידך גיסא.
- 2
- 3
- 4
- 5
24. 6 זאת ועוד, אפשרות הגשת התביעה על ידי ההורים האומנים קיימת להם גם בטרם מינויים כאפוטרופוסים נוספים על ההורים הביולוגיים כפי שעתרה ב"כ היועמ"ש (באיחור מה יש לומר). זכות תביעה בשם פסול דין הוסדרה בפרק ד', סימן ג', לתקנות סדר הדין האזרחי ובחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב - 1962. תקנה 32 לתקנות סדר הדין האזרחי קובעת בס"ק א', כי "פסול דין רשאי לתבוע לדין על ידי אפוטרופוס או ידיו הקרוב; כן רשאי הוא להתגונן בדין על ידי אפוטרופוס".
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
25. 13 הפסיקה קבעה, כי העובדה שאדם הוכרז כפסול דין ומונה לו אפוטרופוס, אינה מונעת הגשת תביעה על ידי שאר בשר בהיותו "ידיד קרוב". לא מצאתי טעם ראוי מדוע הלכה זו לא תחול גם במקרה שישנו אפוטרופוס טבעי (ההורה הביולוגי) ולא על פי מינוי. יחד עם זאת, התנהלות אותו "ידיד קרוב" נתונה לביקורת מתמדת של בית המשפט, כאשר סוגיית עצם הגשת תביעה מטעם אותו "ידיד קרוב", צריכה להיבחן לאורה של הוראת סעיף 39 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב - 1962 (ראו: ה"פ (מח' נצ') 395/98
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19 ד"ר אהרון גליק נ' ניב עוז (14/12/1999, פורסם במאגרים)).
- 20
26. 21 בהקשר זה יש להתחשב עוד בהנחיית הפסיקה לעיל הקובעת כי "מכוח הוראת תקנה 32 לא ידחה בית-משפט תובענה של קטין מן העילה בלבד שהיא לא הוגשה בידי אפוטרופוסו של הקטין
- 22
- 23 אלא בידי "ידיד קרוב" שאיננו אפוטרופוס".
- 24
27. 25 הדרכים בהן בחן בית המשפט האם "הידיד הקרוב" אכן פועל מתוך דאגה כנה לחסוי או לקטין אם לאו, הינן הזמנת תסקיר סעד, מינוי אפוטרופוס לדין, קבלת עמדת ב"כ היועמ"ש וקיום דיון במעמד הצדדים והעו"ס לסדרי דין (תמ"ש (טב') 10-10-22942 ס.ש.נ' 27
- 28 ה.ש. (29/02/2012, פורסם במאגרים)).
- 29
28. 30 בענייננו, כל התנאים התמלאו להכיר בהורים האומנים ובאפוטרופוס לדין כמי שמוסמכים להגיש התביעה בשם הקטינה ועבורה: ראשית, הקטינה הוכרזה נזקקת בהליכים לפי חוק
- 31 הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960 (ראה תנ"ז (נצ') 506/00 ; 111/02), שנית ההורים האומנים והאפוטרופוס לדין דואגים דאגה כנה לטובת ורווחתה של הקטינה. שלישית, כל
- 32 האמור לעיל מבוסס בחוות דעת של גורמי הרווחה המלווים את המקרה מזה למעלה מעשור
- 33 ועמדתם לא נסתרה כלל.
- 34
- 35

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"פ 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

1. 29 על כן אני רואה בהורים האומנים ובאפוטרופוס לדין כמי שמוסמכים היו (בדיעבד) לפעול
- 2 לשינוי שמה של הקטינה לפי סעיף 14 לחוק השמות, גם אלמלא הייתי ממנה אותם כעת
- 3 כאפוטרופוסים נוספים על הקטינה (ראה גם תמ"ש (י-ם) 7861/06 ז' מ' נ' היועץ המשפטי
- 4 לממשלה (12/05/2008, פורסם במאגרים)).
- 5
6. 30 על כל אלה אוסיף מקורות נורמטיביים נוספים מכוחם יכולה הקטינה וההורים האומנים
- 7 לעתור לשינוי שם המשפחה : האחד הוא סעיף 3(ד) לחוק בית המשפט לענייני משפחה,
- 8 תשנ"ה – 1995 והאחר הוא סעיף 68 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות לעיל.
- 9 מקורות אלו פורטו בהקשר זהה לענייננו בפסק דינו החשוב של חברי כב' השופט פ. מרכוס
- 10 ואין לי אלא לסמוך ידי עליהם:
- 11
- 12 "שינוי שם משפחה של קטין, על מנת לגרום לכך שקטין ישא שם התואם
- 13 את מציאות חייו, הוא עניין הכלול בענייני אפוטרופסות עפ"י חוק
- 14 הכשרות. תמיכה לכך ניתן למצוא בסעיף 14 לחוק השמות הקובע כך:
- 15
- 16 "אפוטרופסו של קטין או של פסול-דין רשאי, באישור
- 17 בית המשפט, לשנות את שמו הפרטי ואת שם משפחתו
- 18 של החסוי".
- 19
- 20 מעבר לצריך, בית המשפט מוסמך לדון בתביעה לשינוי שם הקטינים גם
- 21 מכח סעיף 68(א) לחוק הכשרות, והן מכח סעיף 3(ד) לחוק בית המשפט
- 22 לענייני משפחה, התשנ"ה-1995" תמ"ש (י-ם) 7861/06 ז' מ' נ' היועץ
- 23 המשפטי לממשלה (12/05/2008, פורסם במאגרים).
- 24
25. 31 סעיף 3(ד) לחוק בית המשפט לענייני משפחה קובע מפורשות, כי הקטין בעצמו או באמצעות
- 26 ידיד קרוב רשאי להגיש תובענה בכל ענין שבו עלולה זכותו להיפגע פגיעה של ממש. בית
- 27 המשפט רואה לנכון לראות בעניין שם המשפחה הנוכחי של הקטינה, עניין שבו עלולה זכות
- 28 הקטינה להיפגע פגיעה של ממש כעולה מתסקירי הסעד ולפיקך בהחלט רשאית הייתה
- 29 הקטינה להגיש התביעה גם ללא שאפוטרופוס טבעי מסכים לכך או מגיש התביעה ואף
- 30 כאשר הוא מתנגד לה.
- 31
32. 32 להשלמת וסיום הדיון בהקשר זה אציין עוד, כי מכוח סעיף 8(א) לחוק בית המשפט לענייני
- 33 משפחה, התשנ"ה – 1995 המאפשר סטייה מסדרי דין לצורך עשיית צדק ומניעת עיוותי דין,
- 34 סבור אני כי קביעותי אלו לעניין מעמדם של האפוטרופוס לדין ושל ההורים האומנים
- 35 להגיש התביעה, יפות אף למפרע ובדיעבד תוך כדי בירור והכרעה בתביעה ואין מקום
- 36 להכשיל או לעכב בירורה רק בשל טעם זה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"פ 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

- ז. 1 **דיון מהותי בשיקולים הרלבנטיים בתביעה לשינוי שם המשפחה:**
2
33. 3 ומעניין מעמד ההורים האומנים ו/או מעמד הקטינה לצורך הגשת התובענה לעניין המהותי
4 והוא שיקולי בית המשפט לצורך הכרעה בתביעה.
5
34. 6 סעיף 13 לחוק השמות, תשט"ו-1956 (להלן "החוק") קובע כי: **"הוריו של קטין רשאים
7 לשנות את שמו הפרטי, ובאישור בית המשפט- גם את שם משפחתו"**. כן קובע סעיף 21
8 לחוק כי "לעניין סעיף 13 "הורים"- שני ההורים, ומקום שהדאגה לקטין מסורה לאחד
9 ההורים בלבד- אותו ההורה".
10
35. 11 אין ספק בענייננו, כי הוריה האומנים הם אשר דואגים ומטפלים הכל ענייניה של פלונית ;
12 שני ההורים והאב הביולוגי בפרט אינם קיימים בחייה של הקטינה וזאת תקופה של לפחות
13 10 שנים ובשל נסיבות מחרידות ובכללם התעללות מינית בקטינה. בכך למעשה ויתר ויתור
14 מוחלט על כל דאגתו לקטינה והוא אינו ממלא חובותיו לפי חוק הכשרות המשפטית
15 והאפוטרופסות התשכ"ב - 1962.
16
36. 17 שאלה היא, מהם השיקולים אשר צריכים להדריך את בית-המשפט במקרה כגון זה, בבואו
18 להתיר שינוי שם משפחה של קטינה. בשאלה זו שותק חוק השמות, אך חוק הכשרות
19 המשפטית והאפוטרופסות נואם בקול ברור. ובנאומו זה מבקש הוא כי ההכרעה תיפול לפי
20 שיקול "טובת הילד" (ע"א 486/72 פלוני נ' אלמונית, פ"ד כז(2) 673; ע"א 209/54 שטיינר נ'
21 היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ט 241, 251; ע"א 2266/93 פלוני (קטין) ואח' נ' פלוני, פ"ד
22 מט(1) 221; תמ"ש (י-ם) 27150/00 הקטין א.י.פ. נ' מ.י.פ. (29/06/2003)).
23
37. 24 כן ניתן לראות תביעה זו כמונחית על ידי שיקולים של "דוקטרינת זכויות הילד" (ראה תמר
25 מורג "עשרים שנה אחרי: תפיסת זכויות הילד על פי האמנה בדבר זכויות הילד" **זכויות**
26 **הילד והמשפט הישראלי** עמ' 15). ויש הסוברים, כי נדרשת גישה המשלבת בין טובת הילד
27 לבין זכויותיו (ראה ר. ליכט-פטרן "קבלת החלטה בעניינה של ילדה - לקראת השלמה בין
28 טובת הילדה לזכויות הילדה" **זכויות הילד והמשפט הישראלי** (עורכת תמר מורג, 2010)
29 429) אחרים הציעו לבחון הכרעות בענייני ילדים מנקודת המבט של "זכויות יחס" (ראה ר.
30 זפרן "שיח היחסים כתשתית להכרעה בסוגיות מתחום המשפחה: מספר הערות על דאגה
31 וצדק", **משפטים על אהבה** 605 (ארנה בן נפתלי וחנה נוה עורכות 2005). נקודת מבט זו
32 מבקשת ממקבל ההכרעה השיפוטית להתחשב ובנסיבות מסוימות להעדיף היחסים
33 המשפחתיים אלא אם כן תיגרם פגיעה מהותית בטובת הילדה ובזכויותיה (ראה גם ר. זפרן
34 "זכויות הילד במשפחה כזכויות יחס", **זכויות הילד והמשפט הישראלי** (עורכת תמר מורג,
35 129) 2010).

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"ש 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

1. 38. על טובת הילד נקבע, כי מדובר בכלל הכרעה פטרנליסטי שעלול להחמיץ הסתכלות מזווית
- 2 הראייה של הקטין. על זכויות הילד, נאמר כי מדובר בכלל הכרעה שעלול להתעלם מגורמים
- 3 הקשורים בטובת הילד בשל העדפת רצונו וזכויותיו על שיקולים אלה. על גישת זכויות
- 4 היחס נאמר כי היא עמומה מדי ועלולה לבכר ההמשכיות ביחסים המשפחתיים על פני
- 5 אינטרסים חשובים יותר של הילדה, כך שכל הוגה אוחז בדעה משלו באשר לכלל ההכרעה
- 6 בנוגע לקבלת הכרעות אודות ילדים.
- 7
8. 39. והנה המקרה הנוכחי מדגים היטב, כיצד לפי יישום והצבת העובדות ברוב נוסחאות כללי
- 9 ההכרעה מביאים לתוצאה מתבקשת אחת והיא היענות בחיוב לתובענה.
- 10
- 11 40. אם עסקין בבחינה פטרנליסטית של בית המשפט ועולם המבוגרים את טובת הילדה, הרי
- 12 שנידרש להעריך ולקבוע מה טובתה העתידית ומהם האינטרסים שלה בכל הנוגע לשינוי שם
- 13 משפחתו (תמ"ש (י-ם) 7861/06 ז' מ' נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם במאגרים,
- 14 (12/05/2008)).
- 15
- 16 41. אם נבקש לבחון העניין באמצעות דוקטרינת זכויות הילד, נשים פעמינו להמלצות דו"ח
- 17 ועדת רוטלילפיה יש לראות בעיקרון טובת הילד כעיקרון מנחה אך לא בלעדי ונבחן מעמדה
- 18 העצמאי של הקטינה באשר לשינוי שם המשפחה שלה או ביתר דיוק, נשאל עצמנו מהו
- 19 רצונה, הבנתה ודעתה של הקטינה ביחס לשינוי שם משפחתה (ראה פסק דינה של חברתי
- 20 כב' השופטת שירי היימן בש"ש (קר') 47597-07-11 י.ד. נ' פרקליטות מחוז חיפה,
- 21 (25/01/2012, פורסם במאגרים)).
- 22
- 23 42. אם נבקש למזג בין טובת הילדה הפרטנית, זכויותיה ואינטרסיה כגישת ר. ליכט פטרן לעיל,
- 24 (אשר נראית בעיני הגישה המתאימה והיעילה ביותר להכרעה שיפוטית) גם אז נמצא, כי
- 25 טובת של הילדה וזכויותיה משלבים ידיים וצועדים יחדיו. נבהיר כעת את טובת הקטינה,
- 26 זכויותיה, אינטרסיה והשילוב ביניהם לאור החומר שבתיק.
- 27
28. **ח. ממצאי תסקירי הסעד:**
- 29
- 30 43. להלן יובאו בתמצית ממצאי העו"ס לסדרי דין הרלוונטיים לצורך מתן פסק דין:
- 31
- 32 "הנערה רואה בהורים האומנים, הורים לכל דבר. בשיחה עמה, מבקשת
- 33 לשלול כל קשר עם הוריה הביולוגיים. אינה מוכנה כלל לשמוע על האב
- 34 אף מגלה קושי בצורך להיפגש עם אמה.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"פ 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

חוזרת ואומרת כי יש הורים ביולוגיים ויש הורים מגדלים והם אלה שחשובים לה	1
2	
...פלונית הינה נערה דעתנית, המביעה עצמה בצורה נחרצת. היא מבקשת למחוק את שם משפחת אביה הביולוגי ולהירשם בשם המשפחה האומנת	3
אליה היא חשה שייכות"	4
ובהמשך:	5
"...מרגישה שייכת לחלוטין למשפחה בה היא גדלה. מאז שהיא אצלם היא מציגה עצמה בשם ועתה משהגיעה לגיל בו עליה לשאת תעודת זהות, היא מבקשת הכרב מלאה להרגשת השייכות שלה. לכן אף אינה רוצה ששם המשפחה *** יופיע במסמך כלשהו, אלא רש שם המשפחה האומנת"	6
7	
8	
9	
10	
11	
12	
בפרק הסיכום וההמלצות נכתב:	13
"לאור ההערכות והמלצות הגורמים המטפלים אשר רואים בשינוי שם משפחתה של הקטינה חלק משמעותי מתהליך השיקום הפסיכולוגי שעברה, אשר יחבר אותה לחיים היציבים אותם חוותה בבית המשפחה האומנת ולאור גילה של הקטינה ועמדתה ורצונה לקבל אישור פורמאלי לזהות בו היא מוכרת בסביבתה ובקרב חבריה אני ממליצה להיעתר לבקשה של הקטינה"	14
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21. 44. תסקיר סעד שהוזמן על ידי בית המשפט מאשש את טענות התביעה. הקטינה מספרת שהיא מרגישה חלק מהמשפחה ורוצה שכולם יידעו שהיא חלק מהמשפחה, וזאת על ידי אימוץ שם משפחה זהה לשמם של הוריה האומנים	21
22	
23	
24	
25. 45. העו"ס התרשמה, כי שינוי שם משפחתה של הקטינה הינו מהלך משמעותי עבורה ויתרום לחיזוק תחושת השייכות למשפחתה. לפיכך היא ממליצה להיענות בחיוב לתובענה.	25
26	
27	
28. ט. <u>שיקולים נוספים המצדיקים היענות בחיוב לתביעות:</u>	28
29	
30. 46. שם המשפחה הנוכחי של הקטינה הוא שם משפחת אביה. אביה של הקטינה ביצע בה מעשים נוראיים. לא בכדי מבקשת הקטינה להתנתק מאביה ומשורשים כלשהם הקשורים בו ומזכירים אותו. אזכור שם משפחתה כמותו כאזכור העבר הרודף אותה בוודאי בלילותיה. שינוי שם המשפחה כמותו כאמירה עצמית של הקטינה כי היא אכן יכולה לפתוח בפרק חדש ונקי בחייה הרחק מקשיי וזכרונות העבר. רוצה לומר, כי לא רק ההזדהות עם המשפחה האומנת מצדיקה שינוי השם, אלא הנזק הרגשי שהותרת השם הנוכחי עלול לגרום לקטינה.	30
31	
32	
33	
34	
35	
36	
37	

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"פ 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

1. 47. הקטינה תהיה בגירה בעוד שנה ותשעה חודשים. ההכרעה השיפוטית חשובה ביותר עבור
2. הקטינה לא רק מהותית אלא גם מבחינה סמלית. פלונית עתידה להנפיק תעודת זהות. וזו
3. כשמה כן היא, תיעוד של הזהות של האדם. כן היא עתידה להיבחן בבחינות בגרות מטעם
4. משרד החינוך. בכל אלה היא אינה מעוניינת להיתקל בשם המשפחה הנוכחי אלא בשם
5. המשפחה החדש שהיא בחרה לאמץ בהסכמת הוריה האומנים. זהותה המתגבשת של
6. פלונית הלוברשת גם ביטויים וסממנים חיצוניים מכוח היותה אזרחית מדינת ישראל
7. מצדיקה כי היא תתאם לנסיבות חייה הנוכחיות ולא לעברה הרחוק והמעיק. פלונית רואה
8. עצמה כבתם של ההורים האומנים והם רואים אותה ככזו. היא לא רואה עצמה כשייכת
9. וכבתו של אביה. היא חתמה על מסמכים שהוגשו לבית המשפט בשם "פלונית ****"
10. ולמעשה גם ללא ההחלטה לשינוי שם המשפחה היא כבר שינתה את שמה. כעת היא
11. מבקשת הכרה ממסדית לשינוי האישי שיזמה.
12. בנסיבות היעדר הקשר מזה למעלה מעשור עם אביה ונוכח עמידתה העקבית על הרצון
13. להתנתק ממנו, יש טעם רב להיענות בחיוב לתביעה כבר כעת.
- 14.
15. 48. היענות בחיוב לתובענה אינה יכולה לגרום למעשה לנזק כלשהו לקטינה וספק אף אם
16. תגרום נזק להורים הביולוגיים ואם כן הוא שולי ביותר ; שהרי ממה נפשך? בפברואר 2015
17. תוכל פלונית לשנות בעצמה שם המשפחה שלה לשם המשפחה של אביה הביולוגי או לכל
18. שם אחר וזאת בהיותה בגירה. סעיף 10 לחוק השמות תש"ז קובע בהקשר זה כי "בגיר
19. רשאי לשנות שם משפחתו ושמו הפרטי". על כן הטעון של האב הביולוגי כאילו שינוי השם
20. יגרום לנזקים קיצוניים לקטינה אין לו על מה שיסמוך.
- 21.
22. 49. ההתרשמות של האפוטרופא לדין של הקטינה ממנה, התרשמות הפסיכולוגית המלווה
23. אותה מגיל 9 שנים וכן התרשמות העו"ס לסדרי דין ועו"ס לחוק נוער מבשלותה הרגשית
24. והשכלית של הקטינה מחזקים אותי בדעה, כי ההחלטה בדבר שינוי שם המשפחה, אינה
25. החלטה קפריזית או חפזיה. הגם שבית המשפט רואה לנכון לבחון בזהירות החלטות מעין
26. אלה, בוודאי של קטינים בגיל ההתבגרות, מדובר בקטינה שרצונה וזהותה הולכים
27. ומתגבשים ואין לה כל הרהור או ערעור על ההחלטה לשנות את שם המשפחה. לאור
28. התרשמויות הגורמים המלווים את הנערה מזה כעשור, ברור לבית המשפט כי היענות בחיוב
29. לתביעה מתיישבת עם רצונה המלא, המגובש וההחלטי.
- 30.
31. 50. החוויה הנוכחית של שינוי השם כצעד שמגיע מיוזמה של הקטינה, יעצים אותה ויהווה
32. אמירה של המדינה באמצעות בית המשפט בדבר התחשבות ברצונותיה ודעתה בניגוד לגישה
33. הפטרנליסטית המחייבת אותה לשאת שם משפחה של אב ביולוגי שפגע בי מינית, פיסית
34. ורגשית באופן מזעזע. האפוטרופא לדין הסבירה עד כמה חוויה זו יכולה להעצים את
35. הקטינה להמשך דרכה ואני סומך ידי על דבריה אלה במלואם.

בית משפט לענייני משפחה בנצרת

ש"ש 13-03-2498 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה
א"פ 13-05-21702 האפוטרופוס הכללי מחוז חיפה והצפון נ' פלונית ואח'

1. 51. אין לקטינה הלכה למעשה "יחסי משפחה" עם הוריה הביולוגיים ועל כן אף לפי גישת זכויות יחס של דר' זפרן לעיל הייתי נענה בחיוב לתביעה.
- 2
- 3
4. 52. שקלול האינטרסים, הזכויות, הרצון וטובת הקטינה מובילים אותי כולם למסקנה אחת ויחידה שיש להיענות בחיוב לתביעות שבכותרת.
- 5
- 6
7. 53. לאור כל האמור לעיל אני מורה כדלהלן:
8. 53.1. אני מורה על שינוי שם משפחתה של הקטינה מ"*****" שבכותרת לשם "*****" ומחייב את משרד הפנים לבצע ברישומיו השינוי.
- 9
10. 53.2. אני אוסר על משרד הפנים למסור להורים הביולוגיים אלמונית ואלמוני תמציות רישום או פרטים אודות שמה של הקטינה.
- 11
12. 3.3. שם המשפחה של הקטינה ופרטי המשפחה יישארו חסויים מעיני ומידיעת ההורים הביולוגיים.
- 13
14. 3.4. אני אוסר על ההורים הביולוגיים לעיין בתיקי בית המשפט שבכותרת וככל שהם מעוניינים לעיין בתיק עליהם להגיש בקשה מתאימה
- 15
16. 3.5. בעותק פסק הדין שיומצא להורים הביולוגיים לא יירשמו שמות ההורים האומנים ו/או פרטיהם ו/או שם המשפחה החדש של הקטינה.
- 17
18. 3.6. אני ממנה בזה את "ההורים האומנים": **** ו**** כאפוטרופוסים נוספים על גופה ועל רכושה של הקטינה ומעניק להם בזה סמכויות החלטה והכרעה בלעדיות בכל דבר ועניין הנוגע לקטינה וזאת עד הגיעה לגיל 18 שנים שאז תפקע האפוטרופסות הנוספת.
- 19
- 20
- 21
22. 54. המזכירות תעביר פסק הדין לצדדים ולמשרד הפנים לשם ביצוע שינוי הרישום ותסגור את התיקים ללא צו להוצאות.
- 23
- 24
25. ניתן לראות ללא פרטים מזהים כלשהם של הצדדים.
26. ניתן ביום 13 במאי 2013, בהעדר הצדדים.
- 27 חתימה
- 28 אסף זגורי, שופט
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33
- 34